

PUBLIKAČNÍ ETIKA II.; ČTENÍ ODBORNÉHO TEXTU: CITACE A PARAFRÁZE

**Proseminář k akademickým
dovednostem**

UPOZORNĚNÍ - ÚKOLY

- název, struktura
- doplnění úkolů
- zotero

OPAKOVÁNÍ

- Zdroje (primární; sekundární; data/ prameny).
- Odborný text – charakter.
- Proč odkazovat?
- Co všechno „nazdrojovat“

OPAKOVÁNÍ: PROČ, ŽE CITOVAT?

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- **Ověření uvedených tezí**
 - komunikace návaznosti
 - zabránění práci na již objeveném
- **Získání širšího kontextu ohledně dané tematiky**
 - komunikace se širším publikem
 - kontext
 - význam
 - účel
- **Informační etika**
 - ochrana intelektuálního vlastnictví a autorských práv
 - autorský zákon (č. 121/2000 Sb.)

PROČ ODKAZOVAT?

(ŠPECIÁN, HEŘMANSKÝ 2016)

- **přiznání zdrojů** („dle ...“ / „vycházím z ...“)
- **ilustrování** („viz např. ...“)
- **nasměrování čtenáře k detailům** - metod; postupů; teorií („cílem bylo zistit tzv. zhuštěného popisu [Geertz 1973]“)
- **porovnání** („srov. ...“)

PUBLIKAČNÍ ETIKA – HLAVNÍ ZÁSADY

(ŠANDEROVÁ 2009: 85-86)

Odborný text musí:

- Podat úplné a konzistentní informace o všech využitých zdrojích.
- Jasně odlišit vlastní myšlenky, formulace, data a údaje od převzatých.
- Co nejpřesněji reprodukovat použité texty.

Proč?

- Aby si čtenář mohl zdroj dohledat (a dál s ním pracovat).
- Abychom plody práce druhých nevydávali za vlastní.
- Abychom druhým nepodsouvali něco, co nenapsali.

CO VŠECHNO „NAZDROJOVAT“?

- Cvičení
 - Označte místa v textu, které postrádají citace a vysvětlete, jakou roli by v každém z nalezených případů měla citace hrát.
- použitá data, teorie...
- „obecné známe informace“ netřeba (Šanderová 2009: 87)
- data, získaná vlastními silami
- => ZDROJŮ RADĚJI VÍCE NEŽ-LI MÉNĚ!

METODY CITOVÁNÍ LITERATURY

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- citace
- parafráze
- obecně známe informace

JAK SPRÁVNĚ CITOVAT?

- **Jen tak, aby bylo možné zdroj dohledat!**
- Citace
 - Charakteristika
 - Co když chceme v citaci něco upravit?
 - Zkrátit
 - Zvýraznit
 - Dovysvětlit
 - Jak citovat cizojazyčnou literaturu?

JAK SPRÁVNĚ CITOVAT?

- Parafráze
 - Charakteristika
 - Pomocné formulace
 - Pomocné termíny – zkratky
 - Přiznání
 - Ilustrování (např.)
 - Nasměrování (podívejte se na)
 - Porovnání (srov.)
- Kdy citujeme jen datum vydání a kdy přesné stránkování?

ODLIŠNOST POHLAVÍ A UMĚNÍ MILOVAT

Už jsem zmínila, že umění soustředěné na tělo a úpravy těla je pouze extrémní formou pro naši kulturu charakteristické obsese experimentovat se způsoby ukotvení vlastní identity a se vztahy k sobě a k druhým. Je to způsob kontroly symbolického a forem symbolické směny ve světě, kde se většina intersubjektivních vztahů zprostředkovává stejně tak směnou zboží jako slov. Tyto formy úprav a transformací vytvářejí z těla produkt, komoditu, ale takovou, nad kterou má subjekt určitou míru kontroly. Rozsáhlou úvahou na toto téma je Shakespearův *Kupec benátský*. Tělo nevstupuje do hry, když slova selhala, ale když se stávají obtížně kontrolovatelná (Leader 1997). Na tomto místě je zajímavé připomenout, kolik dluží teorie genderové performativity Austinově teorii řečových aktů. Řečový akt podle ní charakterizuje následující rovnice: něco říct znamená něco dělat. Situace se rodí z řeči. Něco se mění. Vlastně každá řeč je formou konání, ale na výslovně performativních výroch je zajímavý způsob, jakým často poutají identitu jedince k aktu promluvy. Toto platí zvláště pro sliby, závazky a podobně. Ale slova nemusí stačit: jak zjistil Schylock, někdy je potřeba vepsat je do povrchu těla (viz Leader 1997)⁷.

ODKAZY NA CITACE V TEXTU

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- **Harvardský systém**
 - „metoda prvku a data“
- **Metoda číselných odkazů**
 - Hlavně v přírodních a technických vědách
- **Metoda poznámek**
 - často v kombinaci se seznamem zdrojů na konci dokumentu

CITOVÁNÍ JAKO ODKAZOVÁNÍ – V TEXTU

Uved' 3 způsoby citace této věty:

Už jsem zmínila, že umění soustředěné na tělo a úpravy těla je pouze extrémní formou pro naši kulturu charakteristické obsese experimentovat se způsoby ukotvení vlastní identity a se vztahy k sobě a k druhým

- 1. (Moore 2001: 189)
- 2. (2001: 189)
- 3. (2001)

Další:

Přímá citace; parafráze (autor zmíněn v textu); parafráze oddělená odstavcem; parafráze jedné věty. (<http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/Jak-spravne-citovat.pdf>)

SEZNAM LITERATURY

- Co všechno patří do seznamu literatury?
 - Všechny využitě zdroje
 - Zdroje, které s tématem souvisí, ale v textu nebyly nijak využité
 - Co to znamená zdroj využít?
- Jaké typy využitých zdrojů je třeba citovat?
 - Všechny textové zdroje
 - Všechny elektronické zdroje
 - Data
 - Přednášky
 - Ústní sdělení
- S kolika zdroji bychom měli v BP pracovat?
 - 1-4
 - 5-10
 - 10-15
 - S takovým počtem zdrojů, které nám umožní téma smysluplně pojednat, popř. data zajímavě interpretovat

NEJČASTĚJŠÍ CHYBY V CITAČNÍ ETICE

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- Citování díla, které jste nepoužili
- Necitování díla, které jste použili
- Citování vlastních děl, která nemají souvislost s novým dílem (tzv. autocitace)
- Nepřesné citování, znemožňující identifikaci díla

NEJČASTĚJŠÍ (TECHNICKÉ) CHYBY PŘI CITOVÁNÍ ZDROJŮ

(ŠANDEROVÁ 2007: 100)

- Neúplnost (vynechání zdroje, se kterým se v textu pracovalo)
- Nesprávně uvedené jméno autora
- Jiné vnočení díla v seznamu než v textu
- neodlišená vydání díla se kterými se pracuje v textu (neodlišená v textu/ v seznamu/ v obojím)
- různá úprava citací (jak v textu, tak v seznamu)
- chybné abecední seřazení zdrojů
 - pozor na automatické řazení (editor) „C“; „Ch“; jména začínající na: ščřž

ČSN ISO 690

(MILTOVÁ 2007: 101)

- **Povinné prvky**

- Autor (příp. korporativní orgán se zodpovědnosti za obsah dokumentu)
- Název díla (dokumentu)
- Pořadí vydání (pokud ne 1.)
- Rok vydání
- ISBN
- U časopisů: jméno autora, název příspěvku, název publikace, číslo svazku, specifikace stránek

- **Nepovinné prvky**

- Jména sestavovatelů, redaktorů, překladatelů
- Místo vydání
- Nakladatelství
- Údaje o rozsahu díla (svazky, strany, název edice)

POZNÁMKOVÝ APARÁT

(MILTOVÁ V ŠANDEROVÁ 2007: 98-99)

- Uvedení citovaného díla
- Podrobnější komentování
 - funkce?
 - kdy vhodné?
- Odkazování na předcházející nebo následující část dané práce

OBECNÉ ZÁSADY CITOVÁNÍ

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

Bibliografická citace by měla jednoznačně identifikovat citovaný dokument. !

- **Údaje pro bibliografickou citaci přebíráme z citovaného zdroje - konkrétní vydání nebo verzi!**
 - **titulního listu**
 - následujícím pořadí rub titulní strany, hlavička stránky, obálka, obal, doprovodná dokumentace (např. leták, manuál)
- **Pořadí údajů je přesně stanoveno normou.**
- **Bibliografická citace by měla být co nejpřesnější.**
 - Nelze vynechávat povinné údaje, pokud jsou v dokumentu dostupné.
 - I nepovinné údaje, jsou-li pro identifikaci citovaného dokumentu důležité.
- **Pokud některý údaj chybí, vynechává se a pokračuje se následujícím.**
 - **Nebo** lze údaj dohledat v jiných zdrojích nebo nahradit zástupnou formulací?
 - **Neznáme místo vydání (ale jsme schopni ho zjistit):** Zapišeme [Praha]: Computer Press, 2008. **V dokumentu uveden rok 1959 (zjevně chybný).**
Zapišeme 1959 [1995]
- **V případě, že některý z údajů přebíráme z jiného zdroje, uvádíme jej v hranaté závorce.**
- **Údaje se zapisují v jazyce, ve kterém jsou uvedeny v citovaném dokumentu.**
- **Jakýkoliv prvek, který není v latinském písmu, se transliteruje nebo transkribuje.**
- **Podoba bibliografických citací musí být jednotná v celém dokumentu (styl, formát, interpunkce).**

PŘÍŠTÍ HODINA

Téma

- Čtení odborného textu: struktura akademického textu a role jeho jednotlivých částí.

Úkol

- Identifikace hlavního argumentu textu (Hrešanová 2012).